

SENAT RP

ZAPIS STENOGRAFICZNY

Posiedzenie
Komisji Nauki, Edukacji i Sportu (41.)
w dniu 10 grudnia 2013 r.

VIII kadencja

Porządek obrad:

1. Rozpatrzenie ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (druk senacki nr 513, druki sejmowe nr 1917, 1952, 1952A).

(Początek posiedzenia o godzinie 13 minut 31)

(Posiedzeniu przewodniczy przewodniczący Kazimierz Wiatr)

Przewodniczący Kazimierz Wiatr:

Szanowni Państwo, rozpoczynamy posiedzenie Komisji Nauki, Edukacji i Sportu Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie rozpatrzenia ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw, druk senacki nr 513, uchwalonej w dniu 6 grudnia 2013 r.

Bardzo serdecznie witam naszych gości z Ministerstwa Edukacji Narodowej: pana wiceministra Przemysława Krzyżanowskiego, panią Urszulę Martynowicz, dyrektor Departamentu Strategii i Współpracy Międzynarodowej; panią Annę Wesołowską, dyrektor Departamentu Kształcenia Ogólnego i Wychowania; panią Joannę Rozwadowską-Skrzeczyńską, dyrektor Departamentu Prawnego; pana Grzegorza Pochopienia, dyrektora Departamentu Analiz i Prognoz; panią Katarzynę Szlyk, zastępcę dyrektora Departamentu Prawnego; panią Monikę Tutkę, naczelnik wydziału w Departamencie Prawnym; panią Magdalenę Wantolę-Szumere, naczelnik wydziału w Departamencie Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego; panią Joanną Grancaris...

(Wypowiedź poza mikrofonem)

Wszyscy się mylą, tak?

...starszego specjalistę w Departamencie Kształcenia Ogólnego i Wychowania; panią Emilię Różycką, radcę ministra w Departamencie Kształcenia Ogólnego i Wychowania; panią Kingę Bartoszewską, głównego specjalistę w Departamencie Strategii i Współpracy Międzynarodowej; panią Klaudię Wojciechowską, radcę ministra w Departamencie Funduszy Strukturalnych; pana Jarosława Jankowskiego, zastępcę dyrektora Departamentu Funduszy Strukturalnych; panią Irenę Goźlińską, referenta prawnego w Departamencie Prawnym.

Bardzo serdecznie witam panów senatorów.

Witam panią legislator i sekretarza naszej komisji.

Przedstawiciele prasy witam anonimowo, gdyż nie wpisujemy ich na listę gości, tak bowiem zdecydowała pragmatyka tej Izby.

Rozpoczniemy od wprowadzenia, które wygłosi pan minister.

Bardzo proszę.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej Przemysław Krzyżanowski:

Panie Przewodniczący, dzisiaj przedstawiamy ustawę zmieniającą ustawę o systemie oświaty. Jest ona wynikiem

wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 8 stycznia 2013 r., w którym Trybunał stwierdził niezgodność art. 22 ust. 1 pkt 1 ustawy o systemie oświaty z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP, a w konsekwencji niekonstytucyjność rozporządzenia ministra edukacji narodowej i sportu z 20 lutego 2004 r. w sprawie warunków i trybu przyjmowania uczniów do szkół publicznych oraz przechodzenia z jednego typu szkół do innych. W ustawie tej określamy kryteria rekrutacji, a także wskazujemy grupy kandydatów o szczególnym statusie uprzywilejowania oraz hierarchię poszczególnych kryteriów.

Jeżeli chodzi o ustawę rekrutacyjną, najważniejsze jest to – warto o tym powiedzieć – że kryteria, którymi dzisiaj trzeba będzie kierować w procesie rekrutacyjnym do publicznych przedszkoli, a także do innych form wychowania przedszkolnego oraz publicznych szkół i placówek, zostały generalnie podzielone na trzy grupy.

Pierwsza grupa wynika przede wszystkim z zastrzeżenia Trybunału Konstytucyjnego i uwzględnia zakres potrzeb wynikających z umowy społecznej. Obejmuje ona osoby, które z przyczyn losowych mają trudniejszą sytuację rodzinną, finansową lub zdrowotną i uzyskują od państwa szczególną pomoc. Te kryteria zostały przygotowane w zależności od tego, czy dotyczą one dzieci, czy młodzieży, czy też osób dorosłych. Wszystkie kryteria z tej grupy mają jednakową wartość i nie mogą być dowolnie wybierane w procesie rekrutacji.

Druga grupa kryteriów to kryteria, które określa organ prowadzący. Kryteria te będą uwzględniały potrzeby dziecka i jego rodziny, a zwłaszcza potrzeby rodziny, w której rodzice – albo rodzic samotnie wychowujący kandydata – muszą pogodzić obowiązki zawodowe z obowiązkami rodzinnymi, oraz będą uwzględniały wszelkie potrzeby lokalne. Dzięki tej grupie organy prowadzące będą miały możliwość wprowadzenia także kryterium dochodowego, które będzie ustalone zgodnie z wytycznymi wskazanymi w zmienionej ustawie. Kryteria z tej grupy będą mogły mieć różną wartość określaną przez organy prowadzące.

Trzecia grupa kryteriów to kryteria uwzględniające indywidualne zdolności kandydata, także jego predyspozycje i zainteresowania, które powinny być wzięte pod uwagę przy prowadzeniu rekrutacji do szkół i placówek, wymagających specjalnych predyspozycji. To się oczywiście odnosi do szkół nietypowych, takich jak szkoły artystyczne, dwujęzyczne, sportowe i mistrzostwa sportowego, a także do placówek oświatowo-wychowawczych poszczególnych typów szkół ponadgimnazjalnych.

Jeżeli chodzi o kwestie dotyczące rekrutacji, to można powiedzieć, że my jako Ministerstwo Edukacji Narodowej mieliśmy te kwestie opisane w rozporządzeniu; były one

także opisane w statutach szkół i placówek. Największą luką w tej materii była rekrutacja do przedszkoli i tak naprawdę nową rzeczą, która się pojawia w naszych przepisach dotyczących rekrutacji poza trzema kryteriami, które były wcześniej i były wpisane do rozporządzenia, jest grupa kryteriów, które zaproponowaliśmy, konsultując to bardzo szeroko z różnymi gremiami.

Dodatkowo w tej ustawie, zwanej ustawą rekrutacyjną, my jako Ministerstwo Edukacji Narodowej zaproponowaliśmy zapisy umożliwiające zatrudnianie w przedszkolach specjalistów, którzy będą mogli prowadzić, oczywiście za zgodą kuratora oświaty, zajęcia rozwijające zainteresowania. Proponujemy także, aby obowiązkiem gminy był zwrot kosztów przejazdu środkami komunikacji publicznej dla opiekuna dziecka do czasu ukończenia przez nie siódmego roku życia. Taka sytuacja jest zresztą dzisiaj, bo jeżeli dziecko sześciolatnie znajduje się w przedszkolu, to przysługuje prawo zwrotu przez organ prowadzący, czyli przez przedszkole, kosztów, które ponosi opiekun osoby sześciolatniej.

Wprowadzone zostały także niezbędne zmiany redakcyjne. Część zapisów, które my jako Ministerstwo Edukacji Narodowej zaproponowaliśmy w przepisach ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty, posłowie podczas prac komisji sejmowych zgłosili do wykluczenia z projektu ustawy. Były to między innymi przepisy dotyczące przekazywania szkół i placówek spółkom komunalnym, związkom międzygminnym i związkom międzypowiatowym, temat związany ze świetlicą szkolną, a także z zatrudnianiem osoby wspomagającej w szkole podstawowej, obrotu podręcznikami na terenie szkół i placówek oraz doprecyzowanie zasad dotyczących nauczania domowego.

Tyle tytułem wstępu. Oddajemy się do dyspozycji pana przewodniczącego i panów senatorów. Dziękuję serdecznie.

Przewodniczący Kazimierz Wiatr:

Zaskoczony jestem objętością tej ustawy, bo wydawało się, że będzie to łatwiejsze zadanie. Pan minister zapewne pamięta, że podjęliśmy inicjatywę ustawodawczą w tym zakresie i przestaje ona oczywiście mieć rację bytu.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej Przemysław Krzyżanowski:

Rzeczywiście, Panie Przewodniczący, jest to czterdzieści pięć stron przepisów. Nad ustawą tą dosyć długo procedowano na poziomie tych, którzy konsumują te zapisy, czyli na poziomie jednostek samorządu terytorialnego. I my poza procedurami opiniotwórczymi i uzgodnieniowymi na poziomie Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, a także na poziomie międzyresortowym, zorganizowaliśmy kilka spotkań z przedstawicielami różnych organów prowadzących – pracownikami wydziałów oświaty z miast większych i mniejszych, którzy na co dzień konsumują przepisy ustawy rekrutacyjnej i odpowiadają przede wszystkim za rekrutację do przedszkoli, szkół podstawowych i szkół po-

nadgimnazjalnych. W większości są to przepisy, które zostały zaadaptowane z zapisów funkcjonujących dotychczas w rozporządzeniach i w statutach szkół, ale wiele kwestii jest uregulowanych na nowo. Dziękuję.

Przewodniczący Kazimierz Wiatr:

Bardzo dziękuję.

Bardzo proszę o zabranie głosu panów senatorów.

Senator Ryszard Bonisławski:

Czy te trzy kryteria będą brane pod uwagę równolegle, czy jedno następuje po drugim? Bo z tego drugiego punktu zrozumiałem, że to jest kolejny etap.

Chciałbym jeszcze dopytać o kryterium dochodu. To wynika także z pierwszego kryterium, bo jeśli rodzina jest wielodzietna, to one zawsze mają względy już w tym pierwszym punkcie i potem znów im dodajemy... Czyli dzieci z rodzin niewielodzietnych są z góry skazane... chyba że są bardzo zdolne, a przedszkole jest... No i co wtedy robić? Dziękuję.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej Przemysław Krzyżanowski:

Już odpowiadam, biorąc pod uwagę przykład przedszkoli, bo to jest kwestia, którą bardzo staraliśmy się uregulować, wiemy bowiem doskonale, iż jeśli chodzi o nabór do przedszkoli, których deficyt odczuwamy w niektórych miastach, uregulowanie tych spraw było bardzo ważne. Kryteria następują po sobie. Nabór następuje krocząco. Pierwszy etap obejmuje przede wszystkim dziecko, które jest mieszkańcem danej gminy. Jeżeli chętnych dzieci z danej gminy jest więcej niż miejsc w przedszkolu, wchodzi wtedy, jako drugi etap, tak zwane kryteria konstytucyjne. Obejmują one między innymi rodziny wielodzietne, osoby niepełnosprawne, samotne matki, samotnych rodziców, a także sprawowanie pieczy zastępczej. Odbyla się też dosyć duża dyskusja dotycząca między innymi tego, jaki tu powinien być dochód, i postanowiliśmy przenieść dochód do kryteriów organów prowadzących. Kiedy jednak po rozpatrzeniu tak zwanych kryteriów konstytucyjnych, takich jak niepełnosprawność czy wielodzietność, nadal będzie deficyt miejsc, wtedy wchodzi, jako trzeci etap naboru, kryteria, które ustali organ prowadzący, czyli konkretne miasto, konkretna gmina.

Zaproponowaliśmy – bo na ten temat też odbywała się dyskusja – aby między innymi premiować rodziców pracujących. W związku z tym w kryteriach dla organów prowadzących poleciliśmy, by uwzględniać sytuacje dotyczące rodziców, którzy pracują. Nie nakazaliśmy wprost w przepisach, by samorządy stosowały kryterium dochodowe, ale postanowiliśmy im zasygnalizować, że jeżeli organ prowadzący chciałby skorzystać z kryterium dochodowego, które różnie się kształtuje w różnych częściach naszego kraju, w różnych województwach – jak mówiłem podczas debaty sejmowej, 1 tysiąc zł w Warszawie nie jest równy

1 tysiącowi zł w województwie warmińsko-mazurskim czy podkarpackim – to oczywiście takie kryterium powinno i może się znaleźć. Podaliśmy tylko metodę wyliczania tego kryterium, by było ono jasne i czytelne oraz takie samo na terenie całego kraju, by opierano się na ustawie o świadczeniach rodzinnych i w odniesieniu do niej ustalać ewentualne progi procentowe. Dzisiaj kwota świadczeń rodzinnych wynosi 539 zł i można proponować 100% tej kwoty czy 150%, zależnie od uwarunkowań społeczno-gospodarczych danego miasta.

To tyle tytułem wyjaśnienia.

Przewodniczący Kazimierz Wiatr:

Szanowni Państwo, zanim przejdziemy do dyskusji, chciałbym prosić o opinię panią legislator.

Główny Legislator w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Danuta Drypa:

Panie Przewodniczący! Szanowni Państwo!

Biuro Legislacyjne zgłosiło w swojej opinii sześć uwag.

Są to głównie uwagi o charakterze legislacyjnym.

Czy mam je po kolei omówić?

(Przewodniczący Kazimierz Wiatr: Bardzo proszę.)

Uwaga pierwsza dotyczy tego, że wprowadzony w przedmiotowej ustawie nowy rozdział 2a określa generalnie zasadę przyjmowania dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych odpowiednio do publicznych przedszkoli, szkół i innych placówek. W niektórych przepisach brakuje jednak doprecyzowania, że chodzi o szkoły publiczne. Ta uwaga ma na celu doprecyzowanie przynajmniej tych przepisów, co do których wydawało się oczywiste, że tego doprecyzowania w nich brakuje. Być może dotyczy to jeszcze innych przepisów, ale w wypadku tych było to oczywiste.

Uwaga druga ma charakter czysto legislacyjny i wynika z zasad techniki prawodawczej, która mówi, że kiedy stosujemy odesłanie do jakichś przepisów, należy konkretnie wskazywać przepisy, do których się odsyła. Dlatego w wypadku zmiany wprowadzanej w art. 1 w pkt 11 w art. 20f w ust. 1 w pkt 2 mam konkretne odesłanie do ustawy o służbie medycyny pracy.

Uwaga trzecia dotyczy wątpliwości, jaka może się pojawić w wypadku zastosowanego pojęcia „osoba bliska”. Ustawodawca nie precyzuje, kogo należy rozumieć przez to pojęcie, sygnalizujemy więc, że takie nieostre sformułowanie może budzić wątpliwości.

Uwaga czwarta, analogiczna jak uwaga druga, wskazuje na konieczność odesłania do konkretnych przepisów. W tym wypadku chodzi o przepisy ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych.

Uwaga piąta dotyczy art. 1 pkt 11 art. 20ze, który w ust. 2 określa, że dane osobowe kandydatów nieprzyjętych do określonej placówki – tu akurat do przedszkola, przepraszam – które są zgromadzone w celach postępowania rekrutacyjnego, będą przechowywane przez rok, chyba że na rozstrzygnięcie dyrektora w kwestii przyjęcia dziecka do szkoły będzie wniesiona skarga do sądu ad-

ministracyjnego i postępowanie nie zostanie zakończone prawomocnym wyrokiem. Przepis nie precyzuje, jak długo w takim wypadku będą mogły być przechowywane dane osobowe.

Punkt szósty opinii zawiera kilka uwag redakcyjnych, które dotyczą między innymi stosowanej terminologii. Na przykład na potrzeby rozdziału 2a ustawodawca wprowadza definicję „osoby samotnie wychowującej dziecko”, a w pozostałych przepisach mówi się o „osobie samotnie wychowującej kandydata”. Poszczególne uwagi mają na celu usunięcie zbędnych słów ze względów językowych.

To tak najbardziej ogólnie. Dziękuję.

Przewodniczący Kazimierz Wiatr:

Dziękuję bardzo.

Żałuję, że w punkcie trzecim opinii, dotyczącym definicji „osoby bliskiej” nie zaproponowała pani jakiegoś brzmienia, bo nie napiszemy tego na kolanie...

Główny Legislator w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Danuta Drypa:

Nie zaproponowałam poprawki, ponieważ w różnych aktach „osoby bliskie” są definiowane w różny sposób, nie chciałam więc tutaj...

Przewodniczący Kazimierz Wiatr:

No tak, jesteśmy trochę bez wyjścia.

Czy pan minister chciałby się ustosunkować do tych poprawek?

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej Przemysław Krzyżanowski:

Oczywiście, że chcielibyśmy się odnieść do tych poprawek. Jeśli chodzi o poprawkę pierwszą, w której dodajemy wyraz „publicznych”, to tytuł rozdziału, w którym znajdują się te przepisy, mówi, że jest to rekrutacja do szkół publicznych, w związku z czym jest oczywiste, że wszystkie te zapisy traktują to jako rekrutację do szkół publicznych. Zdaniem Ministerstwa Edukacji Narodowej nie będzie tu żadnych kłopotów interpretacyjnych. Ministerstwo Edukacji Narodowej uważa też – i pewnie pani legislator to potwierdzi – że nieuwzględnienie tych uwag redakcyjnych nie będzie powodowało wielkich kłopotów. Zważywszy na pilny tryb procedowania nad tą ustawą, zwracamy się z prośbą o nieprzyjmowanie tych poprawek legislacyjnych.

Przewodniczący Kazimierz Wiatr:

Rozumiem, że dotyczy to wszystkich propozycji, które pani przedstawiła?

(Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej Przemysław Krzyżanowski: Do kolejnych poprawek szczegółowo odniesie się pani mecenas.)

**Zastępca Dyrektora
Departamentu Prawnego
w Ministerstwie Edukacji Narodowej
Katarzyna Szlyk:**

Katarzyna Szlyk.

À propos uwag, które dotyczą przepisów mogących powodować wątpliwości interpretacyjne – są to uwagi trzecia i piąta – to jeżeli chodzi o problem ze zrozumieniem pojęcia „osoba bliska”, proponujemy się posiłkować ustawą o świadczeniach rodzinnych, a konkretnie o świadczeniach pielęgnacyjnych, które obejmują właśnie świadczenia państwa z tytułu opieki nad osobami bliskim, między innymi wymienianymi w tych przepisach. Chodzi tam o małżonka, rodziców i to by były... Uważam, że tutaj można się posiłkować tą ustawą.

Jeżeli chodzi o uwagę piątą, dotyczącą niejasności, jak długo są przechowywane dane osób nieprzyjętych, to naszym zdaniem z tego przepisu można wyinterpretować, że jeżeli zostało wszczęte postępowanie administracyjne, to dane te są przechowywane do czasu zakończenia postępowania prawomocnym wyrokiem.

Uwagi druga i czwarta mają charakter czysto legislacyjny, wynikają z przyjętej techniki legislacyjnej. My uważamy, że może poprawne byłoby przywołanie przepisów konkretnych ustaw, ale też naszym zdaniem nie ma tu wątpliwości, o jakie przepisy chodzi.

Do uwagi pierwszej odniósł się pan minister. Dziękuję.

Przewodniczący Kazimierz Wiatr:

W dwóch wypadkach, czyli w wypadku uwag zawartych w punktach trzecim i piątym, użyła pani sformułowania, że można przyjąć, można wyinterpretować. Problem polega jednak na tym, że to nie jest oczywiste, że są inne definicje „osób bliskich” i taki był sens uwagi pani legislator.

Ja ostrożnie używałbym określenia „poprawki czyisto legislacyjne”, chociaż one wszystkie są legislacyjne. Mówimy raczej o poprawkach wynikających z techniki prawodawczej, bo wszystkie te poprawki mają charakter legislacyjny. Możemy je tylko podzielić na merytoryczne i techniczne. Ja tak bym to rozpatrywał.

**Podsekretarz Stanu
w Ministerstwie Edukacji Narodowej
Przemysław Krzyżanowski:**

Jeśli można, Panie Przewodniczący, dodam, że my, przygotowując wszystkie zapisy dotyczące tej ustawy, posiłkowaliśmy się ustawą o świadczeniach rodzinnych. Tam były wzorce dotyczące słowniczka. Definicje, co się rozumie przez słowa „rodzina wielodzietna”, „samotna matka”, były brane wprost z ustawy o świadczeniach rodzinnych. To, co mówiła pani mecenas, a co dotyczy „osoby bliskiej”, ma swoje odzwierciedlenie w tej samej ustawie. Myślę, że nie będzie to budziło negatywnych interpretacji, jeżeli chodzi o tę ustawę.

Przewodniczący Kazimierz Wiatr:

Panie Ministrze, z całym szacunkiem, ale nie zgodzę się z tym wywodem, ponieważ gdyby pan minister przytoczył zapis tej ustawy, i oznajmił, że budując słowniczek tudzież inne określenia niezawarte w słowniczku, posiłkuje się ona tamtą ustawą, to zgoda. Natomiast pan minister proponuje to przez domniemanie, a to nie jest już proste i oczywiste. Ja rozumiem intencje, ale biorąc pod uwagę czystą interpretację, pewien niedosyt pozostaje.

Czy panowie senatorowie mają pytania?

Czy panowie senatorowie zgłaszają jakieś wnioski legislacyjne? Są propozycje pani legislator, zawarte w pięciu pakietach, bo szósty jest nieopisany, a pan minister namawia komisję, panów senatorów, żeby ich nie przyjmować. Wyczerpaliśmy już pytania, wyczerpaliśmy dyskusję, jeśli więc nie usłyszę żadnych wniosków... No, przynajmniej jeden wniosek musi paść – o przyjęcie ustawy bez poprawek.

Bardzo proszę, pan senator.

Senator Piotr Wach:

To ja zgłaszam wniosek o przyjęcie ustawy bez poprawek.

Przewodniczący Kazimierz Wiatr:

Rozumiem.

Czy są inne wnioski? Nie ma.

Proszę państwa, pozostaje nam głosować nad wnioskiem pana senatora Wach. Nie zauważyłem, żeby ktoś miał w tej sprawie odmienne zdanie.

Kto jest za tym wnioskiem? Proszę o podniesienie ręki. (4)

Kto jest przeciw? (0)

Kto się wstrzymał od głosu? (1)

Pozostaje nam wyznaczyć sprawozdawcę.

Nie wiem, czy pan senator Wach... A może pan senator?

(Senator Ryszard Bonisławski: Dobrze.)

Bardzo proszę.

W takim razie mamy sprawozdawcę.

Panie Ministrze, przekonał pan senatorów albo też uznali inne okoliczności za godne uwzględnienia. Ja powiem szczerze, że jestem częściowo przekonany, ale żadnych wniosków, jak pan minister zauważył, nie zgłaszam.

Proszę państwa, zbliżamy się do zakończenia posiedzenia naszej komisji.

Bardzo dziękuję panu ministrowi, bardzo dziękuję reprezentacji Ministerstwa Edukacji Narodowej, dziękuję panom senatorom, pani legislator, pani sekretarz, mediom.

Zamykam posiedzenie Komisji Nauki, Edukacji i Sportu Senatu Rzeczypospolitej Polskiej. Dziękuję bardzo...

Jeszcze są ogłoszenia.

O godzinie 15.00 mamy kolejne posiedzenie wraz z Komisją Ustawodawczą oraz Komisją Rodziny i Polityki Społecznej.

W sekretariacie komisji są do odebrania materiały dotyczące budżetu na 2014 r. Ja pozwolę sobie wysłać e-mailem, jakie części budżetowe są przypisane poszczególnym osobom, a samo posiedzenie, jak już sygnalizowałem, odbędzie

się 2 stycznia od godziny 10.00 do godziny 15.00. Mam nadzieję, że bale sylwestrowe nie będą zbyt długie, żeby panowie w stanie przytomności dotarli na czas.

Panie Ministrze, bardzo dziękuję. Dziękuję państwu.

(Koniec posiedzenia o godzinie 13 minut 55)

Kancelaria Senatu

Opracowanie:

Biuro Prac Senackich, Dział Stenogramów

Druk i łamanie: Biuro Informatyki, Dział Edycji i Poligrafii